

Paneth Gábor (1926–2023)

Elment az utolsó „nagy öreg”, Paneth Gábor. A 90. születésnapját még a Magyar Pszichoanalitikus Egyesület konferenciáján ünnepeltük, amelyen előadást is tartott. Most, 97 éves korában lezárult az életmű.

Pályaválasztásánál kezdetben habozott a művészettörténet és a pszichiátria között – szerencsére az utóbbit választotta, de a pályája során mindvégig ötvözte a kettőt.

Élete szorosan összefonódott a háború utáni magyarországi pszichoanalízis történetével. Pszichoanalitikus képződését 1950-ben Lévy Lajosnál kezdte, majd Hermann Imre tanítványaként folytatta. Egyike volt annak az öt analitikusnak, akiket 1975-ben az IPA „Study Group”-ként elismert. 1980-ban az akkor alakuló Magyar Pszichiátriai Társaság pszichoterápiás szekciójának megszervezését pszichoanalitikusra, Paneth Gáborra bízta. Erre így emlékszik vissza: „A szekció munkacsoportjai közé akadály nélkül szerveződött egy pszichoanalitikus munkacsoport, mely így hivatalos elismerést nyert. A következő lépés a pszichoanalitikus egyesület feltámasztása volt, melynek alapító tagjai »mi öten«, Hidas, Linczényi, Nemes, Paneth, Vikár voltunk.”¹

¹ Paneth Gábor: A pszichoanalízis túlélése Magyarországon a 20. század második felében. Előadás a Magyar Pszichoanalitikus Egyesület XXIII. konferenciáján, 2016. október 8.

Sokan az 1985-ben megjelent *A labirintus járataiban*² című könyvéből ismerik őt, melyben hatalmas kultúrtörténeti, irodalmi, történelmi műveltsége alapján a pszichiátria és a kultúra rejtett összefüggéseit elemzi.

A szabálytalanság, a deviancia iránti érdeklődésének köszönhető a 2002-ben megjelent *Kriminálpszichiátriai vázlatok*³ című tanulmánykötet. Ezekben a tanulmányokban a bűncselekményt elkövető embert vizsgálja a pszichiátria, a pszichoanalízis, a mitológia és a szépirodalom szempontjai alapján.

A mítoszok, szimbólumok, álmok iránti érdeklődése közel hozta a jungi szemlélethez is. Szenvedélyesen érdekelte a világ, az ember megismerése, bármilyen nézőpontból kiindulva.

Az 1960-as évektől kezdve közel harminc évig dolgozott az általa megszervezett és vezetett mentálhigiénés intézményben, a Csepeli Ideggondozóban, amely az országban elsőként, különleges szemlélettel egyesítette a felnőtt pszichiátriai ellátást, az alkoholbeteg gondozást és a nevelési tanácsadást. Ezt az akkori időkben egyedülálló, komplex intézményt Paneth Gábor hozta létre.

Analitikusként sok szakember tekinti őt mesterének.

Esetmegbeszélésein megmutatkozott elfogadó, intuitív terápiás attitűdje, a megérzéseire hallgató és a páciens érzéseire reagáló analitikus. Életének csaknem az utolsó percéig lehetett vele esetekről beszélgetni, élénken érdeklődött a terápiák iránt. Tapasztalata, kíváncsisága, nyitottsága sokat segített a páciens megértésében, és ehhez járult óriási műveltsége, a művészetek iránti érdeklődése, amely élvezetessé tette a vele való találkozásokat.

Hiányozni fog derűs, színes egyénisége, eredeti gondolkodása, a különböző iskolákat és tudományterületeket integráló szemlélete.

Nyerges Katalin

² Paneth Gábor: *A labirintus járataiban*. Budapest: Magvető, 1985.

³ Paneth Gábor: *Kriminálpszichiátriai vázlatok*. Budapest: Animula, 2002.